

18 / 19

AARHUS
SYMFONI
ORKESTER

4.-5. APRIL 2019 KL. 19.30
SYMFONISK SAL • MUSIKHUSET

MOZART & BEETHOVEN

Kraft og klassisk attitude

PROGRAM

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

Symfoni nr. 39 (1788)

30 MIN

- 1 Adagio; Allegro
- 2 Andante con moto
- 3 Menuetto e Trio
- 4 Allegro

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

Obokonzert (1777)

20 MIN

- 1 Bewegt, nicht zu schnell
- 2 Andante, quasi allegretto
- 3 Scherzo. Bewegt

P A U S E

25 MIN

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

Symfoni nr. 5 (1808)

30 MIN

- 1 Allegro con brio
- 2 Andante con moto
- 3 Scherzo. Allegro
- 4 Allegro

VARIGHED I ALT CA. 105 MIN

MEDVIRKENDE

Marc Soustrot
DIRIGENT

Oliver Nordahl
OBO

Jes Vang DESIGN & LAYOUT

Kraft og klassisk attitude

AF CHRISTINA BLANGSTRUP DAHL

Beethovens skæbnesymfoni er et af de helt store ikoner i orkestermusikken. Mozarts symfoni nr. 39 er den første af komponistens sidste symfonier, og Mozarts obokonzert er et af de værker, som er blevet et fyrtårn for instrumentet.

”Det handler om kraft og klassisk attitude,” fortæller chefdirigent Marc Soustrot. ”Et tysk program som det, vi spiller til denne koncert, er selve fundamentet for symfoniorkestret.”

Og mere fundamentalt end Skæbnesymfonien og Mozarts koncert for obo bliver det ikke. Beethovens Skæbnesymfoni behøver nok ikke nærmere introduktion, og obokonzerten er et af de smukkeste stykker fra Mozarts hånd overhovedet. Med elegance og enorm melodiositet viser musikken oboen frem i sin mest sangbare rolle. Oven i købet er Aarhus Symfoniorkesters oboist Oliver Nordahl solist, så koncerten er en chance for at høre oboen fra sin allerbedste side.

Mozart *Symfoni nr. 39 i Es-Dur,* **KV 543**

Den første af de sidste. Mozarts symfoni nr. 39 er den første i en gruppe på tre symfonier, som Mozart skrev i sommeren 1788. Det skulle blive hans sidste symfonier, og vi ved faktisk ikke, om Mozart nogensinde selv fik nr. 39 at høre.

Som moderne musiklytter har man naturligvis masser af meninger om musikken – ikke mindst farvet af al den øvrige musik, man har hørt. Hør imidlertid, hvordan et øjenvidne beskrev koncerten, da han hørte den for første gang i 1792 i Hamburg: ”Begyndelsen er så majestætisk, at det overraskede selv den koldeste, mest ufølsomme lytter og lægmand så meget, at selvom han havde lyst til at snakke de forhindrede den ham i at være uopmærksom og gjorde ham så at sige til lutter øren. Så bliver den så livlig, overdådig og ubeskriveligt storladet at det er næsten umuligt at følge så hurtigt med øre og følelse, og man bliver næsten lammet. Denne bogstavelige lammelse viste sig hos diverse musikkendere og -elskere, og nogle indrømmede, at de aldrig ville have

været i stand til at forestille sig, at de nogensinde ville høre noget så storslået i Hamburg.”

Første sats starter med en majestætisk fanfare i messingblæserne. I den efterfølgende hurtige del ser Mozart tilbage mod den galante periode og sine tidligste symfonier. Det er dog tydeligt, at det her er en mere moden Mozart, vi har med at gøre; temaerne er langt mere interessante end i hans tidlige symfonier, og instrumentgrupperne har større frihed til at interagere. Den langsomme sats starter svagt i strygerne og bevæger sig ud i resten af orkestret

En særhed ved denne symfoni er, at Mozart bruger klarinetter (et nyt instrument på dette tidspunkt, som Mozart holdt meget af). Det giver naturligvis en anden klang til orkesterbilledet end de oboer, som han ellers oftest brugte. Det kan man ikke mindst høre i tredje sats, hvor soloklarinetten brillerer i en ländler, en østrigsk folkedans. I sidste sats bygger Mozart temaet op omkring en skalabevægelse, som han derefter udforsker i resten af satsen.

Mozart ***Obokonzert i C-Dur, K*** **314**

Hvis der er noget, der kan forstyrre

idyllen blandt de ellers så civiliserede høje træblæsere, så er det diskussionen om, hvad der kom først. Og her taler vi ikke om hønen og ægget, men den langt vigtigere diskussion: Er Mozarts obokonzert virkelig skrevet for obo, eller er den tyvstjålet fra fløjtenisterne?

Det er en diskussion, som længe har raset, men her er det tætteste, vi kan komme på sandheden på nuværende tidspunkt: Mozart skrev koncerten til sin gode ven, oboisten Giuseppe Ferlendis, i 1777. Året efter fik han en bestilling på en række værker for fløjte, og i stedet for at skrive en helt ny koncert omarbejdede Mozart koncerten for obo, så den passede for fløjten (det fik han nu ikke noget honorar ud af, da bestilleren fandt ud af, at det ikke var en original koncert). Senere gik den originale note til obokonzerten imidlertid tabt, og derfor troede man i mange år, at koncerten faktisk var skrevet til fløjten. Først i 1920 fandt man noderne til den oprindelige obokonzert og kunne konstatere, at den var god nok: Oboen kom først.

Langt vigtigere end historiske diskussioner er det imidlertid, at denne koncert er fremragende. Orkestret er ganske småt og transparent i sin klang, så oboen får plads til at klinge igennem.

I første sats er musikken åben og udadvendt; oboen er i Mozarts hænder her et elegant og yndefuldt instrument. I anden sats lader musikken for alvor oboen synge; faktisk bliver satsen ofte sammenlignet med en opera. I så fald må oboen have rollen som en sjælfuld sopran, der indgår i en indfølt dialog med orkestrets strygere. Tredje sats lader oboisten vise den humoristiske side af instrumentet, som vi er tilbøjelige til at glemme, når vi ellers kun oplever de mange hjertekvægende langsomme soloer, som oboen gør så godt. Det er næsten umuligt ikke at smile, når oboen skæmter sig igennem Mozarts musik.

Beethoven *Symfoni nr. 5, op. 67*

Vi kan lige så godt indrømme det: Vi har ventet på dem hele aftenen, de fire ikoniske toner, der indleder Beethovens 5. symfoni. Skæbnen, der banker på døren – i hvert fald ifølge mytologien, der omgiver denne symfoni. For skal vi ikke lige snuppe den med det samme: Det der med, at Beethoven selv skulle have sagt, at de fire toner er lyden af skæbnen, der banker på døren – ja, det er nok en myte. Desværre, for historien er god. Et mere pålideligt (men desværre også mere prosaisk) bud på ophavet til det lille signal er Czernys historie om, at Beethoven

formodentlig var inspireret af – en gulspurv. Men ”Skæbnesymfonien” lyder nu engang mere dramatisk end ”Gulspurvesymfonien”, så man forstår egentlig godt, hvorfor det ikke rigtig slog an. Sådan går det ofte med sandheden.

Symfonien tog sin tid at skrive; Beethoven blev ved med at lægge den til side for at koncentrere sig om andre værker, og den havde faktisk premiere sammen med den sjette symfoni. Beethoven dirigerede selv koncerten, som varede hele fire timer og kun havde værker af Beethoven på programmet. Med værkets ikoniske status i dag er det svært at forestille sig, at kritikerne ikke havde noget særligt at sige om værket. Det kan skyldes, at der var hundekoldt i koncertsalen (eller at fire stive timer er lang tid, selv når der er Beethoven på programmet). Nogle år senere beskriver musikkritikeren E.T.A. Hoffmann imidlertid symfonien således: ”Hvordan denne vidunderlige komposition leder lytteren uafvendeligt fremad ind i det uendeliges ånde verden i et klimaks, der stiger og stiger! Der er ingen tvivl om, at det går hen over hovedet på mange, men den eftertænksomme lytters sjæl bliver dybt og inderligt rørt af den uudsigelige længsel, og indtil den sidste akkord – ja, selv i de øjeblikke, der følger den – vil lytteren være ude af stand

til at træde ud af det vidunderlige ånderige, hvor glæde og sorg omfavner ham i form af lyd.”

E.T.A. Hoffmans fremstilling er både dramatisk og følelsesfuld – men den beskriver musik, som er så dramatisk og følelsesfuld, at det er svært ikke at spejle den. Om det var Hoffmanns fortjeneste eller ej (det var det nok ikke), så fik symfonien snart den centrale plads i orkesterrepertoiret, som den også i dag har over hele verden – og i rummet, for den sags skyld. Symfonien er nemlig med på den optagelse, som Voyager bringer længere og længere ud i verdensrummet. Og det er nok meget godt; hvis et rumvæsen hører den og tænker, at det er dette stykke, som betegner menneskeheden – så kan mødet med den fremmede civilisation da ikke gå helt galt.

De ikoniske starttoner behøver ikke nærmere forklaring; vi ved, hvordan de lyder. Til gengæld er de ikke lette at dirigere! Der er nemlig megen debat om, hvordan de skal opfattes: Som en del af en tre- eller firedeling? Hurtigt eller langsomt? Afsluttet eller åbent? Ser man forskellige optagelser med denne symfoni kan det ærlig talt nogle gange virke mirakuløst, at orkestret evner at afkode dirigentens signal til, hvornår der skal startes. Men det gør de, og signalet bliver brugt gennem hele symfonien. Det sker også

i første sats, hvor signalet vikler sig ind og ud mellem de forskellige instrumentgrupper i orkestret, også i en mere lyrisk udgave.

Anden sats starter med et strygertema, som blæserne hurtigt supplerer, og heroiske messingfanfarer veksler med dæmpede strygersteder. Satsen er skrevet i en dobbelt variationsform: Der er således ikke ét, men to temaer, som skiftevis varieres i løbet af satsen. Det første tema høres i de dybe strygere, det andet tema i træblæserne, og i resten af satsen kan vi så bevidne Beethovens idérigdom.

Temaet i tredje sats er et af den slags temaer, som giver en lyst til at gå i krig af lutter begejstring. Det bygger – naturligvis, fristes man næsten til at sige – på de fire toner i starten af værket. Temaet kommer først i små bidder, hvorefter det folder sig ud. Derefter transformerer det sig via de dybe strygere til en tekstur af melodier, og til sidst ebber det ud til næsten ingenting i paukerne i et hviskende ekko af første sats' karakteristiske indledning. Det er imidlertid blot en overledning til fjerde sats, hvis jublende tema rejser sig sejrrikt fra de beskedne paukeslag.

Fjerde sats er musik af den slags, som får en til i fuldt alvor at over-

veje, om ikke der endnu kunne være mulighed for et karriereskift, så man kan få lov til at sidde i et orkester og spille denne sats. Tonearten er skiftet fra første sats' mørke mol til lys dur: "Mange mener, at ethvert molstykke bør slutte i mol. Det passer ikke! Glæde følger sorg, solskin følger regn," sagde Beethoven. Orkestret er stort; Skæbnesympfonien er en af de første symfonier, hvor basunen og piccolofløjten er en del af orkestret.

Bemærk for øvrigt de tre gentagne toner også i træblæserne – indledningstemaet bliver aldrig glemt.

Bedst som vi tror, at NU slutter Beethoven får vi en næsvis lille coda, der starter i træblæserne og igen bygger op, indtil vi endelig får den triumferende slutning – som for at slå fast, at ja, man kan virkelig godt slutte en symfoni i dur, selvom man har startet den i mol.

Mozarts obokonzert

Hør om udfordringerne og glæderne ved Mozarts ufatteligt krævende, men også ufatteligt givende, koncert for obo.

Tidl. musikchef Leif V.S. Balthzersen interviewer Oliver Nordahl i den nyeste "Baggrundshistorie" på vores hjemmeside.

WWW.AARHUSSYMFONI.DK

Marc Soustrot DIRIGENT

Marc Soustrot er født i Lyon og tog eksamen i basun og klaver på konservatoriet i Lyon i 1969, hvorefter han begyndte at studere direktion på konservatoriet i Paris.

Han har været Aarhus Symfoni-orkesters chefdirigent siden 2015 og forlængede i 2018 sin aftale med orkesteret i yderligere tre år.

Soustrot har et meget stort og bredt repertoire, og han regnes for specialist inden for den franske musik. Han har dirigeret en lang række orkestre i

Europa og Japan, og i de senere år har han hyppigt dirigeret i Norden, herunder DR SymfoniOrkestret.

Han dirigerer ofte opera og har også her et bredt repertoire. Han har bl.a. arbejdet i operahusene i Monte Carlo, Sevilla, Madrid, Genève, Bruxelles, Frankfurt, Hamborg, Oslo, Bergen, Stockholm og København.

Marc Soustrot har indspillet adskillige CD'er med overvejende fransk musik. I 2008 blev han udnævnt til Chevalier de la Légion d'Honneur.

Oliver Nordahl obo

Faktisk valgte Oliver Nordahl slet ikke selv at spille obo. Han startede nemlig med at spille i Tivoligarden, og der fik han stukket en obo i hånden. Den kunne han rent faktisk få lyd ud af – og det er der ikke mange, der kan første gang. Derfor skulle han spille obo, og det gik så godt, at han sideløbende gik på MGK på Sankt Annæ Gymnasium og på Talent Udvikling på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium. Efterfølgende kom han ind på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium, hvorfra han debuterede i 2014.

Herefter spillede han med en række danske og nordiske orkestre og ensembler, før han vandt stillingen i Aarhus Symfoniorkester. Han er stadig

en yndet medspiller rundt omkring i Norden og kan bryste sig af at have spillet soloobo i samtlige danske orkestre – en imponerende bedrift, der er ganske få forundt; særligt i så ung en alder. Ligesom i aften har Oliver også optrådt som koncertsolist hos Storstrøms Kammerensemble, Odense Symfoniorkester og DR Symfoni-Orkestret.

Undervejs er han blevet belønnet med diverse priser, herunder J.C. Hempels Musikpris i 2006, Sonnings Musikpris i 2011 samt Aennchen og Eigil Harbys Fond legat i 2013 på 250.000 kr. Udover sit faste virke som solooboist i Aarhus Symfoniorkester er Oliver i dag obolærer på Det Jyske Musikkonservatorium.

KONCERTBESÆTNING

VIOLIN I

Éléonore Damon,
gæstekoncertmester
Johanna Tolvanen
Tue Lautrup
Hanne Holt Nielsen
Thea Clemson Anderson
Todd Cadieux
Katrin Djordjevic
Sønnichsen
Matthias von Niessen
Matthias Gahl
Peter Clemson Steensgaard,
kontrakt
Lisa Marie Vogel, kontrakt
Lada Fedorova, assistent
Ida Spang-Hanssen, assistent

VIOLIN II

Sarah Foldager
Birgitte Bærentzen Pihl
Marta Wisniowska
Erik Søndergaard Jensen
Vibeke Lund Nielsen
Charlotte Hald Lauridsen
Søs Nyengaard
Pernille Jönsson Nüchel
Jens Astrup
Anne Sophie Andersen,
assistent
Ina Tagmose, assistent

BRATSC

Luminita Marin
Christine Hagge Larsen

Nikolaj Lind Pedersen
Lars Kvist
Lise Pehrson
Eva Paulin
Morten Møller
Ático Razera
Robert Karlsson, assistent

CELLO

Brian Friisholm
Jens Lund Madsen
Ananna Lützhøft
Chiao-Hui Hwang
Fang-Yu Liang
Rebecca Fuglsig, assistent
Else Anker-Møller, assistent

KONTRABAS

David McIlpatrick
Erik B. Higgins
Christian Jørgensen
Frank Christensen
Poul Erik Jørgensen

FLØJTE

Lena Kildahl Larsen
Judith Werle
Neus Signes Llinaires,
kontrakt

OBO

Malene Bjerg Poulsen
Ekaterina Bergstedt, kontrakt

KLARINET

Mathias Kjøller
Vibeke Kærsgaard Lembcke
Kristian Flagstad

FAGOT

Justin Sun
Eric Beselin
Anna Moe, assistent

HORN

Flemming Aksnes /
Lisa Maria Cooper
Carsten Adrian
Klaus Gottlieb

TROMPET

Kim Hansen
Anders Kildahl Larsen

BASUN

Marek Stolarczyk
Alex Garcia, assistent

BASBASUN

Jens Vind

TUBA

Jonathan Borksand Hanke

PAUKER

Nikolai Petersen, kontrakt

Vær med til at støtte
Aarhus Symfoniorkester

bliv medlem af
Aarhus Symfoniorkestets Venner

Husk at
venneforeningen
holder *gratis optakt*
for alle før hver
torsdagskoncert.

Se programmet på
www.asov.dk

Medlemskab giver
fri adgang til særlige
prøver/generalprøver,
gratis medlemsblad
samt uvurderlig støtte
til byens orkester.

Meld dig ind på
www.asov.dk

eller ved henvendelse til formand
Tove Christensen, dr. med.
asov.tc@gmail.com

God fornøjelse!

Bare koncentrer dig om musikken

**Bagefter skal vi nok opdatere dig med
de **vigtigste nyheder****

Jyllands-Posten

K L A S S I S K

Boston Symphonic Chamber Players

Mozart: Obokvartet i F-dur, KV 370.

Barber: Summer Music for blæserkvintet

Francaix: Decet for blæser- og strygekvintet.

Beethoven: Septet i Es-dur for strygere og blæsere, opus 20

19. MAJ · SYMFONISK SAL

BILLETSALG: TLF. 8940 4040 · MUSIKHUSETAARHUS.DK
RESTAURANTBESTILLING: JOHANR.DK · TLF. 2230 0092

musikhuset
aarhus